

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»**

**Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра політичних наук і права**

Гедікова Н. П.

**Методичні рекомендації до практичних занять
з навчальної дисципліни
«Національна безпека»**

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 052 «Політологія»

Одеса –2020

УДК : 351.746.1(075.8)

ББК 66

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № ____ від « ____ ». ____ .2020 року)*

Рецензенти:

Польовий Микола Анатолійович – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця).

Долженков Олег Олександрович – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Гедікова Н. П. Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Національна безпека» [для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія» денної та заочної форм навчання] / Н. П. Гедікова. – Одеса : Університет Ушинського, 2020. – 51 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до Освітньо-професійної програми «Політологія» та робочої програми навчальної дисципліни «Національна безпека» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія» денної та заочної форм навчання.

Вони розроблені для ознайомлення здобувачів із структурою та змістом навчальної дисципліни і призначені для планування, підготовки та проведення практичних занять.

ЗМІСТ

1	Вступ	4
2	Навчально-тематичний план дисципліни	7
3	Програма навчальної дисципліни	9
4	Плани практичних занять	14
5	Критерії та шкала оцінювання	42
6	Список рекомендованої літератури	44

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Національна безпека» є складовою частиною професійної підготовки політологів. Вона побудована на ідеології системного вивчення комплексної проблеми забезпечення національної безпеки і має за мету перейти від теоретичних підвалин загальної теорії національної безпеки до її застосування в практичній діяльності фахівцями.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні та правові основи забезпечення національної безпеки України.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Національна безпека» є формування у здобувачів теоретичного базису щодо розуміння фундаментальних питань теорії національної безпеки, динаміки ризиків і загроз стабільності й безпеки, уявлення про основні сфери і засоби забезпечення національної безпеки держави, оволодіння практичними навичками аналізу стану, актуальних проблем та завдань національної безпеки України, необхідних для подальшої професійної діяльності.

Навчальна дисципліна «Національна безпека» відноситься до компонентів вибіркової частини освітньо-професійної програми «Політологія» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія» і пов'язана з такими дисциплінами, як «Конституційне право України», «Теорія держави і права», «Геополітика» тощо.

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Національна безпека» здобувачі мають опанувати знання з таких навчальних дисциплін, як «Прикладна політологія», «Загальна теорія політики».

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Національна безпека» є

- закладення базису щодо розуміння фундаментальних категорій національної безпеки;
- формування навичок виявляти джерела та ознаки, які б вказували на зародження та формування небезпеки, діагностувати ризики та загрози, прогнозувати їх наслідки, оцінювати ймовірності появи критичної ситуації;
- напрацювання навичок і вміння оперувати концептуальним змістом теорії та залучати її до аналізу ефективності управління національною безпекою України та її основними функціональними сферами, оцінки міжнародної обстановки та прогнозування геополітичного розвитку в інтересах забезпечення національної безпеки.

Очікувані результати навчання:

I. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- концептуальні основи національної безпеки;
- складові елементи системи національної безпеки;
- основні об'єкти і суб'єкти, форми і методи та підходи забезпечення національної безпеки;

- роль і значення людського фактору щодо забезпечення національної безпеки;
 - головні проблеми та виклики національній безпеці в умовах глобалізації;
 - стадії формування загроз та небезпек;
 - нормативно-правову базу, що регулює суспільні безпекові відносини;
 - основні напрями державної та міжнародної політики щодо зменшення ризиків;
 - пріоритетні національні інтереси України в системі міжнародної безпеки;
- уміти:**
- досліджувати та аналізувати критерії національної безпеки;
 - проводити систематизацію та узагальнення даних, виявляти ключові моменти у системі національної безпеки, механізмах її реалізації;
 - використовувати понятійно-категорійний апарат при аналізові інформаційної, політичної, економічної, воєнної, екологічної та інших функціональних сфер національної безпеки при виборі та реалізації концептуальних підходів щодо управління національною безпекою;
 - аналізувати форми і методи забезпечення національної безпеки;
 - визначати і оцінювати показники та фактори впливу на забезпечення національної безпеки в контексті зародження і переростання кризової ситуації у конфлікт;
 - визначати перспективи можливих потенційних ризиків у сфері національної та регіональної безпеки та шляхи їх нейтралізації;
 - визначати правові основи забезпечення національної безпеки;
 - творчо застосовувати у практичній діяльності основи мирного урегулювання конфліктів та процедури переговорних процесів з урегулювання конфліктів.

II. Унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувачі мають опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в політичній та викладацькій професійній діяльності або у процесі навчання, які передбачають застосування певних теорій та методів політичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК.1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-політичними явищами і процесами.
- ЗК.2 Набуття гнучкого мислення, відкритість до застосовування концептуальних і базових знань у практичних ситуаціях, розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК.3 Здатність до генерування нових ідей (креативність), прийняття обґрунтованих рішень, адаптації та дії в новій ситуації.

- ЗК.4 Здатність працювати в команді, налагоджувати міжособистісної взаємодії, мотивувати людей та рухатися до спільної мети при вирішенні професійних завдань, бути критичним та самокритичним.
- ЗК.5 Здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами.
- ЗК.6 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел.
- ЗК.9 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо.
- ЗК.10 Здатність працювати автономно, визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення.

Фахові (предметні) компетентності спеціальності:

- ФК.1 Знання понятійно-категоріального апарату та методів політичної науки, основних галузей (напрямків) політичного знання.
- ФК.3 Знання основних компонентів політичного процесу на світовому, регіональному та національному рівнях.
- ФК.4 Знання принципів політологічного підходу до аналізу соціально-політичних явищ і процесів, окремих суб'єктів та інститутів; засад та технологій політичного прогнозування.
- ФК.7 Уміння аналізувати специфіку основних етапів розвитку політики та світового політичного процесу.
- ФК.9 Здатність прийняття участі в проведенні політичних кампаній.
- ФК.10 Уміння проводити кваліфікований аналіз і давати оцінку прийнятим рішенням, постановам органів законодавчої, виконавчої влади, партійних і громадських організацій, їх лідерів.
- ФК.11 Здатність приймати участі в дослідженнях політики з використанням основних методів сучасної політичної науки.
- ФК.13 Здатність застосовувати прогностичні методи дослідження операцій у процесі підготовки та прийняття політичних рішень.

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Національна безпека» складена відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія».

Дисципліна «Національна безпека», яку здобувачі вищої освіти вивчають на другому курсі денної та заочної форми навчання, серед форм освітнього процесу, включає лекції, практичні заняття, самостійну роботу здобувача, ІНДЗ, та інші форми роботи. Завершується вивчення курсу складанням заліку.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	л.	п.	с.р.	інд.	усього	л.	п.	с.р.	інд.
1	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1. Національна безпека										
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади національної безпеки.										
Тема 1. Поняття та зміст загальної теорії національної безпеки (націобезпекознавства).	5	1	2	2		5	1		4	
Тема 2. Система загроз національній безпеці.	6	1	2	3		6	1		5	
Тема 3. Національні інтереси і стратегічні національні пріоритети.	6	1	2	3		5			5	
Змістовий модуль 2. Забезпечення національної безпеки України.										
Тема 4. Державна політика забезпечення національної безпеки України.	5	1	2	2		6	1		5	
Тема 5. Правові аспекти забезпечення національної безпеки України.	6	1	2	3		6	1		5	
Тема 6. Система забезпечення національної безпеки в Україні.	6	1	2	3		5			5	
Тема 7. Державне управління національною безпекою України.	6	1	2	3		5			5	
Тема 8. Недержавне управління національною безпекою України.	6	1	2	3		5			5	
Змістовий модуль 3. Стратегія національної безпеки України.										
Тема 9. Політична безпека України.	5	1	2	2		6		1	5	
Тема 10. Економічна безпека України.	5	1	2	2		5			5	

Тема 11. Воєнна безпека України.	5	1	2	2		6		1	5	
Тема 12. Соціальна безпека України.	5	1	2	2		5			5	
Тема 13. Екологічна безпека України.	5	1	2	2		5			5	
Тема 14. Науково-технологічна безпека України.	5	1	2	2		5			5	
Тема 15. Інформаційна безпека України.	4		2	2		5			5	
ІНДЗ	10				10	10				10
Разом за модулем 1	90	14	30	36	10	90	4	2	74	10
Усього:	90	14	30	36	10	90	4	2	74	10

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. Національна безпека

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади національної безпеки.

Тема 1. Поняття та зміст загальної теорії національної безпеки (націобезпекознавства).

Сутність і зміст загальної теорії національної безпеки (націобезпекознавства). Цілі та завдання націобезпекознавства. Об'єкт та предмет вивчення національної безпеки як науки. Основні елементи структури національної безпеки. Система національної безпеки. Компоненти системи національної безпеки. Основні поняття і категорії національної безпеки. Сутність та зміст національної безпеки. Міждисциплінарний характер дисципліни «Національна безпека (націобезпекознавство)». Основна методична література.

Тема 2. Система загроз національній безпеці.

Поняття та зміст загроз. Категорії небезпек, викликів, ризиків і загроз стабільності й безпеці. Класифікація загроз. Проблема консенсусу за характером і пріоритетності загроз безпеці на сучасному етапі. Економічна, військова, соціальна, екологічна, Інформаційна, науково-технологічна і інші компоненти національної безпеки. Процеси глобалізації міжнародних відносин у сучасному світі. Співвідношення політичних, економічних, військових, екологічних, культурних, інформаційних факторів на сучасному етапі.

Джерела загроз національній безпеці України, їх характерні ознаки. Чинники, що впливають на ступінь небезпеки і характер загроз для України. Існуючі та прогнозовані загрози національній безпеці України.

Тема 3. Національні інтереси і стратегічні національні пріоритети.

Поняття та сутність національних інтересів. Класифікація національних інтересів. Процес формування національних інтересів. Пріоритетні національні та національно-державні інтереси, їх характеристика. Національні інтереси в системі національної безпеки України. Стратегічні національні пріоритети України.

Змістовий модуль 2. Забезпечення національної безпеки в Україні.

Тема 4. Державна політика забезпечення національної безпеки України.

Стратегічні цілі і пріоритети державної політики забезпечення національної безпеки. Внутрішня і зовнішня політика у цій сфері, їх взаємозв'язок та єдність. Основні напрями державної політики національної

безпеки. Механізми реалізації державної політики національної безпеки. Форми та методи її здійснення. Політика національної безпеки України у сучасному міжнародному середовищі. Фактори та умови забезпечення національної безпеки. Гарантування конституційних прав і свобод людини та національна безпека. Політика ідентичності та національна безпека. Державна політика протидії корупції. Політичне рішення. Процес ухвалення рішень у сфері національної безпеки.

Стратегічні інтереси України у новій геополітичній ситуації. Місце і роль України в регіональних і глобальних системах безпеки. Участь України в загальноєвропейській та регіональних системах колективної безпеки. Участь України в міжнародній миротворчій діяльності під егідою ООН, ОБСЄ, інших міжнародних організацій у сфері безпеки. Участь України у заходах щодо боротьби з міжнародними організованими злочинними угрупованнями та міжнародним тероризмом, протидія поширенню ядерної та іншої зброї масового ураження і засобів її доставки тощо.

Тема 5. Правові аспекти забезпечення національної безпеки України.

Поняття та зміст нормативно-правового забезпечення національної безпеки. Принципи та засоби формування нормативно-правового поля забезпечення національної безпеки України.

Система джерел права, що безпосередньо регламентують відносини, пов'язані з підтриманням національної безпеки. Конституція України як основний документ забезпечення правових основ національної безпеки. Конституційні засади національної безпеки України. Закон України «Про національну безпеку України», Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України», Стратегія національної безпеки України і Воєнна доктрина як основа розробки конкретних програм за складовими державної політики національної безпеки. Правові принципи забезпечення національної безпеки держави. Правові пріоритети національних інтересів України. Гарантування конституційних прав і свобод людини та національна безпека. Розвиток нормативно-правових засад забезпечення безпеки особи, суспільства і держави. Міжнародне право – гарантія підтримання і збереження національної безпеки України.

Тема 6. Система забезпечення національної безпеки в Україні.

Система забезпечення національної безпеки. Сутність та мета системи забезпечення національної безпеки. Завдання системи забезпечення національної безпеки України. Принципи створення системи забезпечення національної безпеки та її ефективність. Структура системи забезпечення національної безпеки України. Суб'єкти забезпечення та об'єкти національної безпеки. Принципи функціонування системи забезпечення національної безпеки. Гарантії ефективного забезпечення національної безпеки.

Тема 7. Державне управління національною безпекою України.

Державне управління національною безпекою України. Основні принципи державного управління національною безпекою України. Структура системи державного управління національною безпекою України. Функції системи державного управління національною безпекою України. Компетенції та повноваження суб'єктів державного управління у забезпеченні національної безпеки України.

Планування в системі управління безпекою. Контроль в системі управління безпекою.

Тема 8. Недержавне управління національною безпекою України.

Недержавне управління національною безпекою України. Поняття та зміст недержавної системи безпеки України. Методи недержавного управління національною безпекою України. Напрями недержавного управління національною безпекою України у різних сферах суспільного життя. Структура недержавної системи управління національною безпекою України. Компетенції та повноваження суб'єктів недержавного управління у забезпеченні національної безпеки України. Політика забезпечення національної безпеки України недержавними суб'єктами і першочергові заходи з її реалізації.

Змістовий модуль 3. Стратегія національної безпеки України.

Тема 9. Політична безпека України.

Поняття та сутність політичної безпеки. Поняття політичної безпеки. Політична безпека в системі національної безпеки України. Предмет і структура політичної безпеки. Суб'єкти й об'єкти політичної безпеки. Політична мета національної безпеки, політичні інтереси та цінності. Політичний інтерес як джерело та рушійна сила національної безпеки. Актуальні загрози національним інтересам та національній безпеці України у сфері політичної безпеки, їх причини та можливі наслідки. Політична діяльність та її вплив на національну безпеку держави. Насильницькі та ненасильницькі методи політичної боротьби. Політичний конфлікт, його причини та наслідки. Етапи (фази) політичного конфлікту. Екстремізм як джерело загроз національній безпеці. Політичний екстремізм. Релігійний екстремізм. Медіа та національна безпека. Сепаратизм як загроза національній безпеці. Система забезпечення політичної безпеки. Критерії політичної безпеки. Індикатори та порогові рівні політичної безпеки. Політична стабільність: шляхи досягнення, механізми забезпечення. Шляхи і способи нейтралізації та відвернення загроз національним інтересам України в політичній сфері.

Тема 10. Економічна безпека України.

Поняття та сутність економічної безпеки. Складові елементи економічної безпеки країни. Економічна безпека в системі національної безпеки держави. Об'єкти та суб'єкти економічної безпеки держави за структурними рівнями економічної безпеки. Національні інтереси України в економічній сфері. Загрози

економічної безпеки. Джерела загроз. Внутрішні загрози. Зовнішні загрози. Національні ризики. Показники економічної безпеки. Основні вимоги системи забезпеченості економічної безпеки. Напрями забезпечення національної безпеки в економічній сфері. Нормативно-правова база економічної безпеки.

Тема 11. Воєнна безпека України.

Поняття та сутність воєнної безпеки. Воєнна безпека в системі національної безпеки. Джерела і характерні ознаки воєнної небезпеки і воєнних загроз. Існуючі та прогнозовані загрози воєнній безпеці України. Сепаратизм як загроза національній безпеці. Національні інтереси України у воєнній сфері. Система забезпечення воєнної безпеки України, умови її формування. Складові системи воєнної безпеки і їх призначення. Військовий потенціал і збройні сили як складова національної безпеки. Перспективи розвитку і шляхи вдосконалення системи воєнної безпеки України. Відносини з НАТО, США, ЄС у сфері забезпечення воєнної безпеки України.

Тема 12. Соціальна безпека України.

Поняття та сутність соціальної безпеки України. Складові елементи соціальної безпеки України. Соціальна безпека в системі національної безпеки держави. Об'єкти та суб'єкти соціальної безпеки держави за структурними рівнями соціальної безпеки. Національні інтереси України в соціальній сфері. Головні загрози національним інтересам України в соціальній сфері. Вплив економічних факторів на соціальну безпеку. Політична стабільність держави. Екологічна ситуація та медична інфраструктура. Національні відносини в державі як індикатор стану її національної безпеки. Етнополітика як складова внутрішньої політики та системи національної безпеки держави. Демографічні чинники забезпечення національної безпеки України. Основні напрями державної політики щодо нейтралізації та відвернення загроз національним інтересам України в соціальній сфері.

Тема 13. Екологічна безпека України.

Поняття та сутність екологічної безпеки. Екологічна безпека в системі національної безпеки держави. Об'єкти та суб'єкти екологічної безпеки держави. Основні риси та критерії екологічної безпеки. Індикатори та порогові рівні екологічної безпеки. Поняття та види загроз національній безпеці в екологічній сфері. Глобальні проблеми людства і місце в них екологічних проблем. Система екологічної безпеки. Головна мета системи екологічної безпеки України. Національні інтереси України в екологічній сфері. Система забезпечення екологічної безпеки.

Тема 14. Науково-технологічна безпека України.

Поняття науково-технологічної безпеки держави, її системна сутність та структурні рівні. Науково-технологічна безпека в системі національної безпеки держави. Об'єкти та суб'єкти науково-технологічної безпеки держави. Національні інтереси України в науково-технологічній сфері. Головні загрози

національним інтересам України в науково-технологічній сфері, їх причини та можливі наслідки. Система забезпечення науково-технологічної безпеки. Критерії науково-технологічної безпеки. Індикатори та порогові рівні науково-технологічної безпеки. Основні напрями державної політики щодо нейтралізації та відвернення загроз у науково-технологічній сфері.

Тема 15. Інформаційна безпека України.

Поняття та сутність інформаційної безпеки держави. Інформаційна безпека в системі національної безпеки держави. Об'єкти та суб'єкти інформаційної безпеки держави. Національні інтереси в інформаційній сфері. Головні загрози національним інтересам України в інформаційній сфері, їх причини та можливі наслідки.

Механізм забезпечення національної інформаційної безпеки. Державна політика України у сфері національного інформаційного простору. Політика формування національного інформаційного простору. Інформаційна безпека в сучасному світі.

4. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Загальні положення

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

Основне завдання практичних занять – поглибити і закріпити знання, що одержані здобувачами на лекції та в процесі самостійної роботи над навчальною і науковою літературою, нормативно-правовими актами, прищепити їм навички пошуку, узагальнення, критичного аналізу навчального матеріалу, тісніше пов'язувати теорію з практикою, уміння самостійно та творчо формувати свої думки в усній формі, висувати і захищати свої погляди з питань, що розглядаються.

Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Підготовку до практичного заняття рекомендується починати з моменту читання лекції з відповідної теми та здійснювати її в певній послідовності. У процесі самостійної підготовки до практичних занять здобувачу спочатку рекомендується з'ясувати тему і питання практичного заняття. Заздалегідь підібрати, вивчити та законспектувати рекомендовану літературу, вивчити основні поняття проблеми, всебічно розглянути і усвідомити зміст питань, що виносяться на заняття. Корисно до кожного питання практичного заняття складати розгорнуті плани відповіді. Перевірку засвоєння своїх знань здобувачі здійснюють за допомогою питань і завдань для самоконтролю, наведені під кожним планом заняття.

В процесі підготовки до практичного заняття рекомендується систематично накопичувати матеріали засобів масової інформації, дані суміжних дисциплін і використовувати їх у виступі. Для відповідей на практичних заняттях здобувачам рекомендується готувати дидактичні матеріали, використовувати дошку з крейдою, різні технічні засоби та технології (ПК, мультимедіа презентації та відеоматеріали, мережу Internet).

На практичному занятті здобувачі мають можливість виступати з будь-якого питання, при цьому можна зачитувати окремі висловлювання, цитати, цифри з конспектів. При обговоренні того чи іншого питання здобувач повинен чітко формувати основні теоретичні положення теми, обґрунтовувати і доводити свої міркування і твердження, давати повну і стислу відповідь на поставлене запитання, робити висновки, доповнювати доповідача тощо. Під час відповіді на питання практичного заняття здобувач повинен обов'язково посилається на статті нормативно-правових документів.

В ході дискусії на занятті здобувач має можливість не лише розширити свої знання, але й перевірити, уточнити, закріпити те, що він вивчив під час самостійної роботи. Приймаючи участь у практичному занятті, доцільно під час

виступів інших здобувачів робити відповідні помітки в конспекті щодо найбільш цікавих питань.

Плідна та активна робота на практичному занятті значно підвищує ефективність опанування матеріалу та в подальшому заощаджує час на його повторення. На практичних заняттях здобувачі вчаться застосовувати теоретичні знання для проведення прикладних досліджень актуальних проблем та завдань національної безпеки України.

Теми практичних занять

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		Денна	Заочна
Модуль 1. Національна безпека			
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади національної безпеки.			
1	Тема 1. Поняття та зміст загальної теорії національної безпеки (націобезпекознавства).	2	
2	Тема 2. Система загроз національній безпеці.	2	
3	Тема 3. Національні інтереси і стратегічні національні пріоритети.	2	
Змістовий модуль 2. Забезпечення національної безпеки України.			
4	Тема 4. Державна політика забезпечення національної безпеки України.	2	
5	Тема 5. Правові аспекти забезпечення національної безпеки України.	2	
6	Тема 6. Система забезпечення національної безпеки в Україні.	2	
7	Тема 7. Державне управління національною безпекою України.	2	
8	Тема 8. Недержавне управління національною безпекою України.	2	
Змістовий модуль 3. Стратегія національної безпеки України.			
9	Тема 9. Політична безпека України.	2	1
10	Тема 10. Економічна безпека України.	2	
11	Тема 11. Воєнна безпека України.	2	1
12	Тема 12. Соціальна безпека України.	2	
13	Тема 13. Екологічна безпека України.	2	
14	Тема 14. Науково-технологічна безпека України.	2	
15	Тема 15. Інформаційна безпека України.	2	
	Усього:	30	2

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади національної безпеки.

Тема 1. Поняття та зміст загальної теорії національної безпеки (націобезпекознавства).

План:

1. Безпека як соціальне явище і категорія теорії національної безпеки.
2. Сутність, зміст, понятійний апарат теорії національної безпеки.
3. Міждисциплінарний характер дисципліни «Національна безпека (націобезпекознавство)».

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрийте сутність поняття «націобезпекознавство».
2. Розкрийте зміст об'єкта націобезпекознавства.
3. Що входить у предмет націобезпекознавства?
4. Яким чином співвідносяться поняття «безпека», «нація», «національність», «національна безпека»?
5. Розкрийте сутність поняття «національна безпека».
6. Від яких чинників залежить рівень (ступінь, міра) безпеки об'єктів національної безпеки?
7. У чому полягає мета національної безпеки?
8. Чому безпека є комплексною характеристикою соціальної системи і в яких ракурсах вона розглядається?
9. У чому полягає відмінність націобезпекознавства від теорії безпеки життєдіяльності?

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

Навчально-наукова література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
2. Глобальна та національна безпека : підручник / В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2016. 784 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_330_42449633.pdf
3. Грицюк Ю. І. Основи національної безпеки України : навч. посіб. Львів : Вид-во ЛДУ БЖД, 2013. 408 с.
4. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>
5. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с. URL: <https://www.google.com/url>

Допоміжна

1. Антонов В. О. Об'єкти національної безпеки та їх особливості. *Держава і право*. Юридичні і політичні науки. Київ, 2013. Вип. 59. С. 65–71.
2. Антонов В. О. Суспільство як об'єкт національної безпеки Української держави. *Держава і право*. Юридичні і політичні науки. Київ, 2013. Вип. 60. С. 79–84.
3. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnekcLv--Wrnavv9hOpvWo30XrCS/view>
4. Ліпкан В., Максименко Ю. Націобезпекознавство: проблеми формування категорійно;понятійного апарату. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 8. С. 7–11.
5. Мітряєва С. І. Європейська безпека і Україна : навч. посіб. Ужгород : Ліра, 2008. 222 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3708>

Тема 2. Система загроз національній безпеці.

План:

1. Категорії небезпек, викликів, ризиків і загроз стабільності й безпеці.
2. Класифікація загроз.
3. Чинники, що впливають на ступінь небезпеки і характер загроз для України.
4. Існуючі та прогнозовані загрози національній безпеці України.
5. Фактори та умови забезпечення національної безпеки.

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрийте зміст поняття «загроза національній безпеці» згідно законодавства України.
2. Розкрийте сутність поняття «виклик національній безпеці» та визначте особливості його оцінки.
3. Визначте та охарактеризуйте основні напрями в існуючих класифікаціях «небезпек» і «загроз».
4. Охарактеризуйте особливості потенційних і реальних загроз та визначте головну функцію державної влади за цих умов.
5. Назвіть та охарактеризуйте критерії класифікації загроз.
6. Назвіть та охарактеризуйте внутрішні загрози національній безпеці.
7. Назвіть та охарактеризуйте зовнішні загрози національній безпеці.
8. У чому Ви бачите проблеми національній безпеці: держава, суспільство, державні інститути?
9. Яким чином співвідносяться національна безпека і державна безпека?

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

Навчально-наукова література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
2. Глобальна та національна безпека : підручник / В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2016. 784 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_330_42449633.pdf
3. Грицюк Ю. І. Основи національної безпеки України : навч. посіб. Львів : Вид-во ЛДУ БЖД, 2013. 408 с.
4. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с. URL: <https://www.google.com/url>

Допоміжна

1. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnekCLv--Wrnavv9hOpvWo30XrCS/view>
2. Дзьобань О. П., Настюк В. Я., Бєлєвцева В. В. Проблеми захисту національних інтересів України у сфері державної безпеки в умовах геополітичних трансформацій ХХІ століття : монографія. Харків : Право, 2013. 295 с.
3. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України : аналітична доповідь / О. О. Резнікова, В. Ю. Цюкало, В. О. Паливода та ін. Київ : НІСД, 2015. 58 с.
4. Мітрьєва С. І. Європейська безпека і Україна : навч. посіб. Ужгород : Ліра, 2008. 222 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3708>

Тема 3. Національні інтереси і стратегічні національні пріоритети.

План:

1. Національні інтереси і національна безпека.
2. Класифікація національних інтересів.
3. Процес формування національних інтересів.
4. Пріоритети національних інтересів України та їх характеристика.

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрийте зміст поняття «національні інтереси» згідно законодавства України.
2. Чому існують різні тлумачення поняття «національні інтереси»?
3. Розкрийте особливості внутрішніх національних інтересів.

4. Вкажіть особливості зовнішніх національних інтересів.
5. Які чинники здійснюють вплив на формування ієрархії національних інтересів?
6. Розкрийте суть взаємозв'язку національних цінностей, інтересів і цілей.
7. Чому інтереси людини і суспільства часто не співпадають?
8. З'ясуйте характер співвідношення та зв'язок національного та державного інтересу.
9. Назвіть загальні закономірності процесу формування національних інтересів.
10. Назвіть та охарактеризуйте пріоритетні національні та національно-державні інтереси України.

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. *Законодавство України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

Навчально-наукова література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
2. Глобальна та національна безпека : підручник / В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2016. 784 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_330_42449633.pdf
3. Грицюк Ю. І. Основи національної безпеки України : навч. посіб. Львів : Вид-во ЛДУ БЖД, 2013. 408 с.
4. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с. URL: <https://www.google.com/url>

Допоміжна

1. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики / П. П. Гай-Нижник, Л. Л. Залізняка, І. Й. Краснодемська, та ін. ; керівник проекту, упоряд. і наук. ред. П. П. Гай-Нижник. Київ : «МП Леся», 2016. 586 с. URL: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc/2016doc.agresiya-rosii.php>
2. Гедікова Н. П. Національна безпека України у ліберальному ракурсі. *Перспективи.* 2011. № 2 (48). С. 23–32.
3. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnekCLv--Wrnavv9hOpvWo30XrCS/view>

4. Горбулін В. П., Качинський А. Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія. Київ : НІСД, 2011. 286 с. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/Gorbulin_Kachynsky-e2dd0.pdf
5. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України : аналітична доповідь / О. О. Резнікова, В. Ю. Цюкало, В. О. Паливода та ін. Київ : НІСД, 2015. 58 с.
6. Мітряєва С. І. Європейська безпека і Україна : навч. посіб. Ужгород : Ліра, 2008. 222 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3708>
7. Шахов В., Мадіссон В. Національний інтерес і національна безпека в геостратегії України. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2013. № 2. С. 44–56.

Змістовий модуль 2. Забезпечення національної безпеки України.

Тема 4. Державна політика забезпечення національної безпеки України.

План:

1. Структурні компоненти системи забезпечення національної безпеки: мета і завдання, принципи, основні чинники, головні напрямки, інститути (органи), ресурси, форми, засоби та методи (процедури).
2. Внутрішня і зовнішня політика у сфері національної безпеки, їх взаємозв'язок та єдність.
3. Напрями та механізми реалізації державної політики національної безпеки. Форми та методи здійснення.
4. Політика національної безпеки України у сучасному міжнародному середовищі.
5. Участь України в загальноєвропейській та регіональних системах колективної безпеки.

Контрольні запитання і завдання:

1. Вкажіть принципи побудови, мету та структуру СЗНБ.
2. Назвіть суб'єкти СЗНБ.
3. Назвіть загальні функції та завдання, що покладаються на суб'єкти забезпечення національної безпеки?
4. На яких принципах базується розробка та впровадження державної політики національної безпеки України?
5. Вкажіть основи пріоритети реалізації державної політики національної безпеки згідно законодавства України.
6. Визначте цілі, завдання і функції внутрішньої політики держави.
7. Визначте цілі, завдання і функції зовнішньої політики держави.
8. Визначте і охарактеризуйте основні напрями реалізації державної політики національної безпеки.
9. З'ясуйте риси геополітичних та геоекономічних процесів сучасності?
10. Чому сьогодні глобальне суперництво (політичне, економічне тощо) головним чином проявляється на регіональному рівні?

11.Окресліть місце та роль України в структурах міжнародної безпеки в контексті змін безпекових парадигм.

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385. Офіційний вісник України. 2014. № 70. Ст. 1966. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
4. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
5. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : від 27.06.2014 р. Офіційний вісник України. 2014. № 75. Т. 1. Ст. 2125. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/stru

Навчально-наукова література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
2. Глобальна та національна безпека : підручник / В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2016. 784 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_330_42449633.pdf
3. Грицюк Ю. І. Основи національної безпеки України : навч. посіб. Львів : Вид-во ЛДУ БЖД, 2013. 408 с.
4. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с. URL: <https://www.google.com/url>

Допоміжна

1. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики / П. П. Гай-Нижник, Л. Л. Залізняка, І. Й. Краснодемська, та ін. ; керівник проекту, упоряд. і наук. ред. П. П. Гай-Нижник. Київ : «МП Леся», 2016. 586 с. URL: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc/2016doc.agresiya-rosii.php>

2. Гедікова Н. П. Державна політика України у сфері транскордонного співробітництва в сучасних умовах євроінтеграції. *Країни Східного партнерства – V4: проблеми і перспективи співпраці* : міжнар. наук.-практ. конф. ; м. Одеса, 22 квіт. 2016 р. Одеса : ДВНЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2016. С. 154–156.
3. Гедікова Н. П. Пріоритетні і стратегічні завдання сучасної української геостратегії. *Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів* : II всеукр. наук.-практ. конф. ; м. Одеса, 10 лютого 2017 р. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2017. С. 7–9.
4. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnekcLv--Wrnavv9hOpvWo30XrCS/view>
5. Горбулін В. П., Качинський А. Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія. Київ : НІСД, 2011. 286 с. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/Gorbulin_Kachynsky-e2dd0.pdf
6. Гошовська В. А., Войтович Р. В. Глобалізація: нові моделі стратегічного партнерства України : навч.-метод. матер. Київ : НАДУ, 2015. 56 с. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ve>
7. Державна політика : підручник / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ : НАДУ, 2014. 652 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Pidruchnuiky_NADU/9fa81bc0-991f-47e7-817d-a853b8627f97.pdf
8. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України : аналітична доповідь / О. О. Резнікова, В. Ю. Цюкало, В. О. Паливода та ін. Київ : НІСД, 2015. 58 с.
9. Мітряєва С. І. Європейська безпека і Україна : навч. посіб. Ужгород : Ліра, 2008. 222 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3708>
10. Петренко В. М. Методика виховної роботи у військових підрозділах : підручник. Суми : Сумський держ. ун-т, 2016. 475 с. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/44670>
11. Шахов В., Мадіссон В. Національний інтерес і національна безпека в геостратегії України. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2013. № 2. С. 44–56.

Тема 5. Правові аспекти забезпечення національної безпеки України.

План:

1. Нормативно-правове забезпечення національної безпеки України.
2. Система джерел права, що безпосередньо регламентують відносини, пов'язані з підтриманням національної безпеки.
3. Правові принципи забезпечення національної безпеки держави.
4. Міжнародна безпека і міжнародне право.

Контрольні запитання і завдання:

1. Визначте та охарактеризуйте основні принципи нормативно-правове забезпечення національної безпеки.
2. Визначте та охарактеризуйте основи механізмів забезпечення принципів нормативно-правового забезпечення національної безпеки.
3. Визначте мету і основні положення Закону України «Про національну безпеку України».
4. Визначте мету і основні положення Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики».
5. З якою метою варто розробляти Стратегію національної безпеки і що мають відображати основні її положення?
6. Визначте мету розробки Воєнної доктрини та визначальні принципи, якими керуються при її розробці.
7. Яким чином співвідносяться національна безпека і міжнародна безпека.
8. Обґрунтуйте наявність ієрархії: декларація – резолюції – конвенція – протоколи і чим вона обумовлена?
9. Визначте та охарактеризуйте основопологаючі і загальновизнані принципи, які покладено в основу джерел міжнародного права.
10. Охарактеризуйте діяльність ООН щодо правового, мирного розв'язання локальних, міжетнічних конфліктів.

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Воєнна доктрина України : Указ Президента України від 24.09.2015 № 555/2015. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015/stru>
3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385. *Офіційний вісник України*. 2014. № 70. Ст. 1966. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
4. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України : Указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/922016-19832>
5. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
6. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

7. Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності : Указ Президента України від 24.09.2014 № 744/2014. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/18125.html>
8. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
9. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
10. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 4. Ст. 67. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

Навчально-наукова література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
2. Глобальна та національна безпека : підручник / В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2016. 784 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_330_42449633.pdf
3. Грицюк Ю. І. Основи національної безпеки України : навч. посіб. Львів : Вид-во ЛДУ БЖД, 2013. 408 с.
4. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>
5. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с. URL: <https://www.google.com/url>

Допоміжна

1. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnekCLv--Wrnavv9hOpvWo30XrCS/view>
2. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України : аналітична доповідь / О. О. Резнікова, В. Ю. Цюкало, В. О. Паливода та ін. Київ : НІСД, 2015. 58 с.

Тема 6. Система забезпечення національної безпеки в Україні.

План:

1. Сутність, мета та завдання системи забезпечення національної безпеки.
2. Принципи створення системи забезпечення національної безпеки та її ефективність.
3. Структура системи забезпечення національної безпеки України.
4. Принципи функціонування системи забезпечення національної безпеки.

Контрольні запитання і завдання:

1. Визначте мету системи забезпечення національної безпеки.

- Рекомендована література:**
Базова

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України : Указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/922016-19832>
3. Про запобігання корупції :Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
4. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
5. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
6. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
7. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

25

3. Грицюк Ю. І. Основи національної безпеки України : навч. посіб. Львів : Вид-во ЛДУ БЖД, 2013. 408 с.
4. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>
5. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с. URL: <https://www.google.com/url>

Допоміжна

1. Гедікова Н. П. Забезпечення національної безпеки України в сучасних умовах євроінтеграційних процесів. *Соціально-гуманітарні пріоритети України в контексті євроінтеграційних процесів* : матеріали міжвузів. кругл. Столу ; м Одеса, 16 листоп. 2017 р. / ред. кол. : С. В. Албул, Т. І. Койчева, Е. І. Мартинюк та ін. : від. за вип. О. Я. Надибська. Одеса, Астропринт, 2017. С. 29–31.
2. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnkcLv--Wnavv9hOpvWo30XrCS/view>
3. Горбулін В. П., Качинський А. Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія. Київ : НІСД, 2011. 286 с. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/Gorbulin_Kachynsky-e2dd0.pdf
4. Дзьобань О. П., Настюк В. Я., Бєлєвцева В. В. Проблеми захисту національних інтересів України у сфері державної безпеки в умовах геополітичних трансформацій ХХІ століття : монографія. Харків : Право, 2013. 295 с.
5. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України : аналітична доповідь / О. О. Резнікова, В. Ю. Цюкало, В. О. Паливода та ін. Київ : НІСД, 2015. 58 с.

Тема 7. Державне управління національною безпекою України.

План:

1. Основні принципи державного управління національною безпекою України.
2. Структурні елементи системи державного управління національною безпекою України.
3. Компетенції та повноваження суб'єктів державного управління національною безпекою України.
4. Планування та контроль в системі управління безпекою.

Контрольні запитання і завдання:

1. Визначте мету та особливості державного управління національною безпекою.
2. Назвіть та охарактеризуйте основні принципи державного управління національною безпекою України.
3. Вкажіть функції, персональний склад та завдання РНБО України.
4. Дайте поняття та визначте складові оборонно-промислового комплексу.

5. У чому проявляється характерна ознака управлінських рішень, які приймаються суб'єктами державного управління національною безпекою?
6. Дотримання яких принципів забезпечує ефективну оборонну політику?
7. Назвіть та охарактеризуйте компетенції суб'єктів державного управління національною безпекою.
8. Окресліть сферу повноважень суб'єктів державного управління національною безпекою.
9. Які вимоги висуваються до критеріїв ефективності державного управління національною безпекою?
10. Вкажіть особливості планування в системі управління безпекою.
11. На яких принципах ґрунтується організація контролю за формуванням політики національної безпеки в інших країнах?

Рекомендована література:
Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України : Указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/922016-19832>
3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
4. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
5. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

Навчально-наукова література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
2. Глобальна та національна безпека : підручник / В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2016. 784 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_330_42449633.pdf
3. Грицюк Ю. І. Основи національної безпеки України : навч. посіб. Львів : Вид-во ЛДУ БЖД, 2013. 408 с.
4. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>

5. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с. URL: <https://www.google.com/url>

Допоміжна

1. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики / П. П. Гай-Нижник, Л. Л. Залізник, І. Й. Краснодемська, та ін. ; керівник проекту, упоряд. і наук. ред. П. П. Гай-Нижник. Київ : «МП Леся», 2016. 586 с. URL: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc/2016doc.agresiya-rosii.php>
2. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnekCLv--BWrnayv9hOpvWo30XrCS/view>
3. Шляхи удосконалення системи державного управління забезпеченням національної безпеки України : навч. посіб. у 2 ч. / Г. П. Ситник, В. І. Абрамов, В. А. Мандрагеля та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситник. Київ : НАДУ, 2012. Ч. 2. 44 с. URL: <https://www.google.com/url>

Тема 8. Недержавне управління національною безпекою України.

План:

1. Методи та напрями недержавного управління національною безпекою України у різних сферах суспільного життя.
2. Структурні елементи недержавної системи управління національною безпекою України.
3. Компетенції та повноваження суб'єктів недержавного управління у забезпеченні національної безпеки України.
4. Політика забезпечення національної безпеки України недержавними суб'єктами і першочергові заходи з її реалізації.

Контрольні запитання і завдання:

1. Назвіть об'єкти та предмети недержавного управління національною безпекою.
2. Назвіть та охарактеризуйте методи недержавного управління національною безпекою.
3. Визначте та охарактеризуйте напрями недержавного управління національною безпекою.
4. Назвіть та охарактеризуйте компетенції суб'єктів недержавного управління національною безпекою.
5. Окресліть сферу повноважень суб'єктів недержавного управління національною безпекою.
6. З'ясуйте вплив інститутів громадянського суспільства на політику національної безпеки України.
7. Які найпоширеніші форми співпраці органів державної влади із неурядовими організаціями і які з них характерні для України?
8. Які завдання інститутів громадянського суспільства щодо контролю за формуванням та реалізацією політики національної безпеки?

9. Обґрунтуйте політику забезпечення національної безпеки України недержавними суб'єктами управління національною безпекою. Аргументуйте свою відповідь.

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України : Указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/922016-19832>
3. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 1. Ст. 1. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
4. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
5. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
6. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

Навчально-наукова література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
2. Глобальна та національна безпека : підручник / В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смоляннюк та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2016. 784 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_330_42449633.pdf
3. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>
4. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с. URL: <https://www.google.com/url>

Допоміжна

1. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnckLv--BWrmavv9hOpvWo30XrCS/view>

Змістовий модуль 3. Стратегія національної безпеки України.

Тема 9. Політична безпека України.

План:

1. Поняття та сутність політичної безпеки.
2. Загрози національним інтересам та національній безпеці України у сфері політичної безпеки, їх причини та можливі наслідки.
3. Політичний конфлікт, його причини та наслідки. Етапи (фази) політичного конфлікту.
4. Система забезпечення політичної безпеки.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте поняття політичної безпеки.
2. Розкрийте сутність політичної безпеки.
3. Назвіть об'єкти і суб'єкти політичної безпеки.
4. Які загрози у політичній сфері є характерними для України?
5. Визначте причини та можливі наслідки загроз у політичній сфері. Аргументуйте свою відповідь.
6. Назвіть та охарактеризуйте етапи (фази) політичного конфлікту.
7. Чи є можливим уникнення конфлікту? Аргументуйте свою відповідь.
8. Назвіть та охарактеризуйте завдання системи забезпечення політичної безпеки у внутрішньополітичній сфері.
9. Назвіть та охарактеризуйте завдання системи забезпечення політичної безпеки у зовнішньополітичній сфері.
10. З'ясуйте першочергові завдання реформування політичної системи.

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. *Законодавство України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. *Офіційний сайт Верховної Ради України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
3. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
4. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. *Офіційний вісник України.* 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

Навчально-наукова література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>

2. Циганов В. П. Політична безпека і безпечна політика: складові, ознаки, стан, тенденції. Київ : Ніка центр, 2006. 112 с.

Допоміжна

1. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnekcLv--BWrnnavv9hOpvWo30XrCS/view>
2. Зеркалов Д. В., Арламов О. Ю. Соціальні проблеми сталого розвитку : монографія. Київ : Основа, 2013. 566 с. URL: http://www.zerkalov.kiev.ua/sites/default/files/cpcr_m.pdf
3. Косілова О. І. Політична безпека в системі національної безпеки України. *Правова інформатика*. 2011. №1(29) С. 72–78.
4. Кравчук О. Особливості політичної безпеки України. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2011. Вип. 23. С. 85–89.
5. Кравчук О. Ю. Політична безпека України як наукова і практична проблема. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. № 6(3). С. 82–83.
6. Кремень В. Г., Бінько І. Ф., Головащенко С. І. Політична безпека України: концептуальні засади та система забезпечення : монографія. Київ : МАУП, 1998. 92 с.
7. Орел М. Г. Системний аналіз чинників, які зумовлюють завдання державного управління у сфері політичної безпеки. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 3. http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/42.pdf
8. Приходько Х. В. Політична безпека України: конституційно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 1. С. 36–40.

Тема 10. Економічна безпека України.

План:

1. Поняття, сутність економічної безпеки.
2. Основні складові, принципи, об'єкти і суб'єкти економічної безпеки держави.
3. Національні економічні інтереси та загрози економічній безпеці України.
4. Система забезпечення економічної безпеки.
5. Оцінка стану економічної безпеки.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте поняття економічної безпеки.
2. Розкрийте сутність економічної безпеки.
3. Визначте та охарактеризуйте основні складові економічної безпеки.
4. Визначте та охарактеризуйте принципи економічної безпеки.
5. Назвіть об'єкти і суб'єкти економічної безпеки.
6. Які загрози у економічній сфері є характерними для України?
7. Ґрунтуючись на положеннях нормативного документу «Стратегія національної безпеки України» (2015 р.) визначте і охарактеризуйте актуальні загрози у вітчизняній економічній сфері.

8. Яким вимоги повинна відповідати система забезпечення економічної безпеки?
9. Використовуючи основні індикатори стану економічної безпеки України визначені у Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України (Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі від 29.10.2013 р. № 1277) визначить її сучасний рівень.

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. *Законодавство України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» : Наказ Мінекономрозвитку України від 29.10.2013 № 1277. URL: http://meold.kmu.gov.ua/minec/control/uk/publish/category/main?cat_id=38738
3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. *Офіційний сайт Верховної Ради України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
4. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
5. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. *Офіційний вісник України.* 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

Навчально-наукова література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
2. Економічна безпека : навч. посіб. / З. Є. Варналій, П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул та ін. ; за ред. З. В. Варналія. Київ : Знання, 2009. 647 с.

Допоміжна

1. Акімова Л. М. Механізми державного управління економічною безпекою України: аналіз чинників впливу, систематизованих за окремими сферами її розвитку. *Аспекти публічного правління.* 2018. Т. 6. № 6-7. С. 5–13.
2. Бандурка О. М., Духов В. Е., Петрова К. Я., Червяков І. М. Основи економічної безпеки : підручник. Харків : Вид-во нац. ун-ту внутр. справ, 2003. 236 с.
3. Гбур З. В. Економічна безпека як одна зі складових забезпечення національної безпеки України на сучасному етапі. *Інвестиції: практика та досвід.* 2017. № 18. С. 81–86.
4. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnkcLv--BWnavv9hOpvWo30XrCS/view>

5. Дацко О. І. Гуманітарні імперативи зміцнення економічної безпеки України. Львів : «Ліга-прес», 2015. 672 с. URL: <http://lv.niss.gov.ua/content/articles/files/DatskoMonoDrukVsyas-002-671-d13a4.pdf>
6. Ейтутіс Г. Д., Попова Д. В. Дослідження складових економічної безпеки України для сталого розвитку держави. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 62. С. 29–36.
7. Економічна безпека України : монографія / В. Г. Федоренко, І. М. Грищенко, О. Ф. Новікова, та ін. ; за ред. В. Г. Федоренка, І. М. Грищенка, Т. Є. Воронкової. Київ : ТОВ «ДКС центр», 2017. 462 с.
8. Зеркалов Д. В., Арламов О. Ю. Соціальні проблеми сталого розвитку : монографія. Київ : Основа, 2013. 566 с. URL: http://www.zerkalov.kiev.ua/sites/default/files/cpcr_m.pdf
9. Користін О. Є., Барановський О. І., Герасименко Л. В., Доля Л. М. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. О. М. Джужі. Київ : Алерта, 2010. 368 с.
10. Мандзіновська Х. О. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Наукові записки*. 2016. № 2 (53). С. 159–166.
11. Скорук О. В. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика». 2016. Вип. 6. Ч. 3. С. 39–42.

Тема 11. Воєнна безпека України.

План:

1. Основні загрози воєнній безпеці України.
2. Джерела і характерні ознаки воєнної небезпеки і воєнних загроз.
3. Військовий потенціал і збройні сили як складова національної безпеки.
4. Система забезпечення воєнної безпеки.
5. Проблеми реформування, перспективи розвитку та вдосконалення військової сфери України з позицій безпеки.

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрийте сутність воєнної безпеки.
2. Назвіть об'єкти і суб'єкти воєнної безпеки.
3. Визначте та охарактеризуйте основні загрози воєнній безпеці України.
4. Назвіть та охарактеризуйте джерела воєнної небезпеки і воєнних загроз.
5. Визначте характерні ознаки воєнної небезпеки і воєнних загроз.
6. Які загрози у воєнній сфері є характерними для України?
7. Охарактеризуйте військовий потенціал України починаючи з 2001 р. по т.ч.
8. Які області функціонування суспільства і держави охоплює система забезпечення воєнної безпеки?
9. Визначте Проблеми реформування та перспективи розвитку військової сфери України з позицій безпеки. Аргументуйте свою відповідь.

Рекомендована література:
Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. *Законодавство України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Воєнна доктрина України : Указ Президента України від 24.09.2015 № 555/2015. *Офіційне інтернет-представництво Президента України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015/stru>
3. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України : Указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016. *Офіційне інтернет-представництво Президента України.* URL: <http://www.president.gov.ua/documents/922016-19832>
4. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
5. Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності : Указ Президента України від 24.09.2014 № 744/2014. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/18125.html>
6. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. *Офіційний вісник України.* 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

Навчально-наукова література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
2. Глобальна та національна безпека : підручник / В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2016. 784 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_330_42449633.pdf
3. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>

Допоміжна

1. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики / П. П. Гай-Нижник, Л. Л. Залізняк, І. Й. Краснодемська, та ін. ; керівник проекту, упоряд. і наук. ред. П. П. Гай-Нижник. Київ : «МП Леся», 2016. 586 с. URL: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc/2016doc.agresiya-rosii.php>
2. Гібридні загрози Україні і суспільна безпека. Досвід ЄС і Східного партнерства. Аналітичний документ. Київ, 2018. 105 с. URL: https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/blok_XXI-end_0202.pdf
3. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnekLv--BWrnnavv9hOpvWo30XrCS/view>

4. Ковалів М. В., Іваха В. О. Воєнна безпека як чинник стабільності суспільства. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія юридична : зб. наук. пр. Львів, 2015. Вип. 3. С. 124–132.
5. Петренко В. М. Методика виховної роботи у військових підрозділах : підручник. Суми : Сумський держ. ун-т, 2016. 475 с. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/44670>
6. Правові основи воєнної безпеки України : монографія / Є. Л. Стрельцов, С. Т. Полторак, Ю. В. Аллеров, О. В. Кривенко, П. П. Богуцький ; відп. ред. Є. Л. Стрельцов. Львів : НАСВ, 2016. 188 с.
7. Ситник Г. П. Національна безпека України в контексті нових викликів і загроз : навч.-метод. матер. Київ : НАДУ, 2015. 56 с.
8. Требін М. П. «Гібридна» війна як нова українська реальність. *Український соціум*. 2014. № 3. С. 113–127.

Тема 12. Соціальна безпека України.

План:

1. Поняття та зміст соціальної безпеки України.
2. Рівні соціальної безпеки України.
3. Сучасні небезпеки та загрози соціальній безпеці України.
4. Система забезпечення воєнної безпеки.
5. Основні напрями державної політики щодо нейтралізації та відвернення загроз національним інтересам України в соціальній сфері.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте поняття соціальної безпеки.
2. Назвіть та охарактеризуйте рівні соціальної безпеки України.
3. Визначте та охарактеризуйте сучасні небезпеки соціальній безпеці України.
4. Визначте та охарактеризуйте сучасні загрози соціальній безпеці України.
5. З'ясуйте джерела загроз соціальній безпеці.
6. Які відносини регулює соціальна політика.
7. Розкрийте зміст категорій «рівень життя», « спосіб життя», «якість життя».
8. Назвіть та охарактеризуйте основні напрями забезпечення і підвищення стану системи соціальної безпеки.
9. Ґрунтуючись на положеннях Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (2010 р.) проаналізуйте основні засади внутрішньої політики в соціальній сфері.
10. Вкажіть основні напрями державної політики щодо нейтралізації та відвернення загроз національним інтересам України в соціальній сфері. Аргументуйте свою відповідь.

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385. *Офіційний вісник України*. 2014. № 70. Ст. 1966. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
4. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
5. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

Навчально-наукова література:

1. Вівчар О. І., Колесніков А. П. Соціальна безпека : навч. посіб. Тернопіль : ФО-П Шпак В. Б., 2015. 147 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/p_303_79299367.pdf
2. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
3. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>

Допоміжна

1. Білоус І. І. Поняття соціальної безпеки та її роль в системі національної безпеки держави. *Ефективна економіка*. 2019. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6955>
2. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnckLv--BWnavv9hOpvWo30XrCS/view>
3. Зеркалов Д. В., Арламов О. Ю. Соціальні проблеми сталого розвитку : монографія. Київ : Основа, 2013. 566 с. URL: http://www.zerkalov.kiev.ua/sites/default/files/cpcr_m.pdf
4. Кальницька М. А. Соціальна безпека: поняття та рівні дослідження. *Глобальна та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 566–571.
5. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки : монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова та ін. Київ ; Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 184 с.

Тема 13. Екологічна безпека України.

План:

1. Поняття, зміст та принципи екологічної безпеки.
2. Поняття та види загроз національній безпеці в екологічній сфері.
3. Система забезпечення екологічної безпеки України.
4. Пріоритетні напрями забезпечення екологічної безпеки.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте поняття екологічної безпеки.
2. Визначте та охарактеризуйте принципи екологічної безпеки.
3. Назвіть об'єкти і суб'єкти екологічної безпеки.
4. Визначте та охарактеризуйте основні критерії екологічної безпеки.
5. Чим зумовлено виникнення екологічних ризиків?
6. Назвіть джерела загроз екологічній безпеці.
7. Визначте та охарактеризуйте види загроз національній безпеці в екологічній сфері.
8. Охарактеризуйте структуру системи забезпечення екологічної безпеки України.
9. Ґрунтуючись на положеннях нормативного документу «Стратегія національної безпеки України» (2015 р.) визначте і охарактеризуйте пріоритетні напрями забезпечення екологічної безпеки.

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385. Офіційний вісник України. 2014. № 70. Ст. 1966. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
4. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
5. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
6. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

Навчально-наукова література:

1. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
2. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>
3. Почепцов Г. Г., Чукут С. А. Інформаційна політика : навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ, 2008. 663 с. URL: <https://pidruchniki.com/politologiya/Page-2>

4. Хилько М. І. Екологічна безпека України: навч. посіб. Київ, 2017. 267 с. URL: <http://www.philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/Files/.pdf>

Допоміжна

1. Барбашова Н. В. Взаємозв'язок понять «екологічний ризик» та «екологічна безпека». *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. Вип. 72. С. 245–253.
2. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnekCLv--Wrnavv9hOpvWo30XrCS/view>
3. Зеркалов Д. В., Арламов О. Ю. Соціальні проблеми сталого розвитку : монографія. Київ : Основа, 2013. 566 с. URL: http://www.zerkalov.kiev.ua/sites/default/files/cpcr_m.pdf
4. Калашник О. М. Екологічна безпека як складова державної політики. України: понятійно-термінологічний аспект. *Демократичне врядування*. 2018. № 21. URL: <http://dv.lvivacademy.com/about>
5. Омаров А. Е. Екологічна безпека як чинник національної безпеки держави. *Вісник національного університету цивільного захисту України*. 2016. Вип. 2(5). С.132–141.
6. Приходько М. М. Екологічна безпека природних і антропогенно модифікованих геосистем : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2013. 330 с.

Тема 14. Науково-технологічна безпека України.

План:

1. Поняття, зміст та структура науково-технологічної безпеки України.
2. Загрози національним інтересам України в науково-технологічній сфері, їх причини та можливі наслідки.
3. Система забезпечення науково-технологічної безпеки.
4. Основні напрями державної політики щодо нейтралізації та відвернення загроз у науково-технологічній сфері.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте поняття науково-технологічної безпеки.
2. Визначте та охарактеризуйте структуру науково-технологічної безпеки України.
3. Назвіть об'єкти і суб'єкти науково-технологічної безпеки.
4. Визначте фактори, які впливають на рівень науково-технологічної безпеки.
5. Визначте та охарактеризуйте внутрішні фактори, які становлять загрозу науково-технологічній безпеці України.
6. Визначте та охарактеризуйте зовнішні фактори, які становлять загрозу науково-технологічній безпеці України.
7. З'ясуйте характерні риси забезпечення науково-технологічної безпеки, розкрийте їх зміст.
8. Назвіть та проаналізуйте ключові передумови розробки обґрунтованих заходів щодо забезпечення національної безпеки у сфері науки і техніки.

9. Вкажіть основні напрями державної політики щодо нейтралізації та відвернення загроз національним інтересам України у науково-технологічній сфері. Аргументуйте свою відповідь.

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 09.12.2015 № 143-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/143-16>
3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 07.03.2018 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/>
4. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
5. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

Навчально-наукова література:

1. Грицюк Ю. І. Основи національної безпеки України : навч. посіб. Львів : Вид-во ЛДУ БЖД, 2013. 408 с.
2. Денисов А. І. Господарсько-правове забезпечення технологічної безпеки держави : монографія. Харків : Юрайт, 2017. 232 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12517/1/Denisov_2017_mon.pdf
3. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>

Допоміжна

1. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnekCLv--BWrnnavv9hOpvWo30XrCS/view>
2. Лойко В. В. Технологічна безпека як складова економічної безпеки. *Ефективна економіка*. Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. 2015. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_5_7
3. Маліцький Б. А. Визначення загроз національній безпеці України, що походять від стану науково-технологічної сфери. *Наука та наукознавство*. 2013. Ч. 1. № 4. С. 31–44.
4. Ревак І.О. Структура науково-технологічної безпеки України: теоретичні основи дослідження. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2010. Вип. 2. С. 3–13.
5. Ткаленко Н. В. Структура науково-технічного потенціалу України. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 2 (56). С. 137–140.

Тема 15. Інформаційна безпека України.

План:

1. Поняття та сутність інформаційної безпеки держави.
2. Загрози національним інтересам України в інформаційній сфері, їх причини та можливі наслідки.
3. Система забезпечення інформаційної безпеки.
4. Пріоритетні напрями забезпечення інформаційної безпеки.
5. Інформаційна безпека в сучасному світі.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте поняття інформаційної безпеки.
2. Розкрийте сутність інформаційної безпеки держави.
3. Визначте та охарактеризуйте сучасні небезпеки інформаційній безпеці України.
4. Визначте та охарактеризуйте сучасні загрози національним інтересам України в інформаційній сфері.
5. З'ясуйте джерела загроз інформаційній безпеці.
6. Охарактеризуйте структуру системи забезпечення інформаційної безпеки України.
7. Опишіть головні проблеми, які зумовлюють необхідність підвищення ефективності системи забезпечення інформаційної безпеки України.
8. Ґрунтуючись на положеннях нормативного документа «Доктрина інформаційної безпеки України» (2017 р.) проаналізуйте пріоритетні напрями забезпечення інформаційної безпеки
9. Охарактеризуйте стан інформаційної безпеки в сучасному світі та його вплив на стан інформаційної безпеки України.

Рекомендована література:

Базова

Нормативні документи:

4. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. *Законодавство України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Доктрина інформаційної безпеки України : Указ Президента України від 25.02.2017 № 47/2017. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>
6. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України.* 1992. № 48. Ст. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
7. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
8. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. *Офіційний вісник України.* 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

Навчально-наукова література:

1. Бурячок В. Л., Толубко В. Б., Хорошко В. О., Толюпа С. В. Інформаційна та кібербезпека: соціотехнічний аспект : підручник / за заг. ред. В. Б. Толубка. Київ : ДУТ, 2015. 288 с. http://www.dut.edu.ua/uploads/p_303_79299367.pdf
2. Інформаційна безпека держави : підручник / В. М. Петрик та ін. ; за заг. ред. В. В. Остроухова. 2 т. Київ : Книжкова палата України, 2016. Т. 1. 264 с.; Т. 2. 328 с.
3. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти) : підручник / В. В. Остроухов, В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк та ін. ; за заг. ред. Є. Д. Скулиша. Київ : КНТ, 2010. 776 с. URL: <https://pidruchniki.com/politologiya/Page-2>
4. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>

Допоміжна

1. Гібридні загрози Україні і суспільна безпека. Досвід ЄС і Східного партнерства. Аналітичний документ. Київ, 2018. 105 с. URL: https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/blok_XXI-end_0202.pdf
2. Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKIlnekcLv--BWmavv9hOpvWo30XrCS/view>
3. Дзьобань О. П., Настюк В. Я., Белєвцева В. В. Проблеми захисту національних інтересів України у сфері державної безпеки в умовах геополітичних трансформацій ХХІ століття : монографія. Харків : Право, 2013. 295 с.
4. Дубов Д. В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва : монографія. Київ : НІСД, 2014. 328 с. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/Dubov_mon-89e8e.pdf
5. Інформаційна війна і національна безпека : монографія / П. П. Ткачук, Р. В. Гула, О. І. Сивак та ін. Львів : Друкарня АСВ, 2015. 265 с.
6. Інформаційна складова державної політики та управління : монографія / С. Г. Соловійов, О. Є. Бухтатий, Ю. В. Нестеряк та ін. ; за заг. ред. Н. В. Грицяк. Київ : К.І.С., 2015. 319 с.
7. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії : аналітична доповідь / Т. Ісакова, С. Гнатюк, Д. Дубов та ін. ; за заг. ред. А. Баровської. Київ : НІСД, 2016. 109 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/375693/mod_resource/content/1/inform_vukluku.pdf
8. Кавун С. В., Носов В. В., Манжай О. В. Інформаційна безпека : навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ, 2008. 352 с.

5. КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

У процесі викладання дисципліни «Національна безпека» застосовуються поточний контроль та підсумковий контроль.

Форми поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, контрольні модульні роботи, ІНДЗ тощо)			Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
Модулі	Бали	Разом		
Модуль 1	0–80	0–80	0–20	0–100

Для оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів під час проведення практичних занять з дисципліни «Національна безпека» застосовуються поточний контроль.

Практичне заняття включає проведення контролю знань, умінь та навичок, постановку загальної проблеми (завдання) викладачем та її обговорення за участю здобувачів, розв'язання задач з їх обговоренням, розв'язання контрольних питань і завдань, їх перевірку та оцінювання. На кожному практичному занятті викладач оцінює підготовлені здобувачами завдання, виступи, активність у дискусії, уміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо.

Критерії оцінювання практичних занять

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або здобувач відмовляється від відповіді, або відсутній.
1 бал	Здобувач частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
2 бали	Здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
3 бали	Здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
4 бали	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає

	достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
5 балів	Здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

Оцінки, одержані студентом за практичні заняття, ураховуються при визначенні семестрової підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

Підсумковий бал за 100-бальною шкалою з дисципліни «Національна безпека» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Шкала оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

Нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр ; у поточній редакції. *Законодавство України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Воєнна доктрина України : Указ Президента України від 24.09.2015 № 555/2015. *Офіційне інтернет-представництво Президента України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015/stru>
3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385. *Офіційний вісник України.* 2014. № 70. Ст. 1966. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
4. Доктрина інформаційної безпеки України : Указ Президента України від 25.02.2017 № 47/2017. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>
5. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України : Указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016. *Офіційне інтернет-представництво Президента України.* URL: <http://www.president.gov.ua/documents/922016-19832>
6. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» : Наказ Мінекономрозвитку України від 29.10.2013 № 1277. URL: http://meold.kmu.gov.ua/minec/control/uk/publish/category/main?cat_id=38738
7. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України.* 2013. № 1. Ст. 1. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
8. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 09.12.2015 № 143-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/143-16>
9. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України.* 2014. № 49. Ст. 2056. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
10. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. *Офіційний сайт Верховної Ради України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
11. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України.* 1992. № 48. Ст. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
12. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України.* 2014. № 13. Ст. 222. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
13. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 07.03.2018 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/>

14. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
15. Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності : Указ Президента України від 24.09.2014 № 744/2014. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/18125.html>
16. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
17. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 43. Ст. 1353. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
18. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 4. Ст. 67. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
19. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : від 27.06.2014. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75. Т. 1. Ст. 2125. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/stru

Навчально-наукова література:

1. Бурячок В. Л., Толубко В. Б., Хорошко В. О., Толюпа С. В. Інформаційна та кібербезпека: соціотехнічний аспект : підручник / за заг. ред. В. Б. Толубка. Київ : ДУТ, 2015. 288 с. http://www.dut.edu.ua/uploads/p_303_79299367.pdf
2. Вівчар О. І., Колесніков А. П. Соціальна безпека : навч. посіб. Тернопіль : ФО-П Шпак В. Б., 2015. 147 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/p_303_79299367.pdf
3. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-01/Vlasuk-fin-99d56.pdf>
4. Глобальна та національна безпека : підручник / В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2016. 784 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_330_42449633.pdf
5. Грицюк Ю. І. Основи національної безпеки України : навч. посіб. Львів : Вид-во ЛДУ БЖД, 2013. 408 с.
6. Денисов А. І. Господарсько-правове забезпечення технологічної безпеки держави : монографія. Харків : Юрайт, 2017. 232 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12517/1/Denisov_2017_mon.pdf
7. Економічна безпека : навч. посіб. / З. Є. Варналій, П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул та ін. ; за ред. З. В. Варналія. Київ : Знання, 2009. 647 с.
8. Інформаційна безпека держави : підручник / В. М. Петрик та ін. ; за заг. ред. В. В. Остроухова. 2 т. Київ : Книжкова палата України, 2016. Т. 1. 264 с.; Т. 2. 328 с.
9. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти) : підручник / В. В. Остроухов, В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк та ін. ; за заг. ред.

- Є. Д. Скулиша. Київ : КНТ, 2010. 776 с. URL: <https://pidruchniki.com/politologiya/Page-2>
10. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : КНТ, 2009. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-154.html>
11. Почепцов Г. Г., Чукут С. А. Інформаційна політика : навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ, 2008. 663 с. URL: <https://pidruchniki.com/politologiya/Page-2>
12. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с. URL: <https://www.google.com/url>
13. Хилько М. І. Екологічна безпека України: навч. посіб. Київ, 2017. 267 с. URL: <http://www.philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/Files/.pdf>
14. Циганов В. П. Політична безпека і безпечна політика: складові, ознаки, стан, тенденції. Київ : Ніка центр, 2006. 112 с.

Допоміжна

1. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики / П. П. Гай-Нижник, Л. Л. Залізняк, І. Й. Краснодемська, та ін. ; керівник проекту, упоряд. і наук. ред. П. П. Гай-Нижник. Київ : «МП Леся», 2016. 586 с. URL: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc/2016doc.agresiya-rosii.php>
2. Акімова Л. М. Механізми державного управління економічною безпекою України: аналіз чинників впливу, систематизованих за окремими сферами її розвитку. *Аспекти публічного правління*. 2018. Т. 6. № 6-7. С. 5–13.
3. Антонов В. О. Об'єкти національної безпеки та їх особливості. *Держава і право*. Юридичні і політичні науки. Київ, 2013. Вип. 59. С. 65–71.
4. Антонов В. О. Суспільство як об'єкт національної безпеки Української держави. *Держава і право*. Юридичні і політичні науки. Київ, 2013. Вип. 60. С. 79–84.
5. Бандурка О. М., Духов В. Е., Петрова К. Я., Червяков І. М. Основи економічної безпеки : підручник. Харків : Вид-во нац. ун-ту внутр. справ, 2003. 236 с.
6. Барбашова Н. В. Взаємозв'язок понять «екологічний ризик» та «екологічна безпека». *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. Вип. 72. С. 245–253.
7. Білоус І. І. Поняття соціальної безпеки та її роль в системі національної безпеки держави. *Ефективна економіка*. 2019. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6955>
8. Гбур З. В. Економічна безпека як одна зі складових забезпечення національної безпеки України на сучасному етапі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 18. С. 81–86.
9. Гедікова Н. П. Державна політика України у сфері транскордонного співробітництва в сучасних умовах євроінтеграції. *Країни Східного партнерства – V4: проблеми і перспективи співпраці* : міжнар. наук.-практ. конф. ; м. Одеса, 22 квіт. 2016 р. Одеса : ДВНЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2016. С. 154–156.

- 10.Гедікова Н. П. Забезпечення національної безпеки України в сучасних умовах євроінтеграційних процесів. *Соціально-гуманітарні пріоритети України в контексті євроінтеграційних процесів* : матеріали міжвузів. кругл. Столу ; м Одеса, 16 листоп. 2017 р. / ред. кол. : С. В. Албул, Т. І. Койчева, Е. І. Мартинюк та ін. : від. за вип. О. Я. Надибська. Одеса, Астропринт, 2017. С. 29–31.
- 11.Гедікова Н. П. Національна безпека України у ліберальному ракурсі. *Перспективи*. 2011. № 2 (48). С. 23–32.
- 12.Гедікова Н. П. Пріоритетні і стратегічні завдання сучасної української геостратегії. *Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів* : II всеукр. наук.-практ. конф. ; м. Одеса, 10 лютого 2017 р. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2017. С. 7–9.
- 13.Гібридні загрози Україні і суспільна безпека. Досвід ЄС і Східного партнерства. Аналітичний документ. Київ, 2018. 105 с. URL: https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/blok_XXI-end_0202.pdf
- 14.Глобальна та національна безпека : слов.-довід. / уклад.: Г. П. Ситник, О. І. Пошедін, М. М. Шевченко, С. П. Завгородня, М. Г. Орел ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 139 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vKllnekcLv--BWmavv9hOpvWo30XrCS/view>
- 15.Горбулін В. П., Качинський А. Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія. Київ : НІСД, 2011. 286 с. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/Gorbulin_Kachynsky-e2dd0.pdf
- 16.Гошовська В. А., Войтович Р. В. Глобалізація: нові моделі стратегічного партнерства України : навч.-метод. матер. Київ : НАДУ, 2015. 56 с. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ve>
- 17.Дацко О. І. Гуманітарні імперативи зміцнення економічної безпеки України. Львів : «Ліга-прес», 2015. 672 с. URL: <http://lv.niss.gov.ua/content/articles/files/DatskoMonoDrukVsya-002-671-d13a4.pdf>
- 18.Державна політика : підручник / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ : НАДУ, 2014. 652 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Pidruchnuiky_NADU/9fa81bc0-991f-47e7-817d-a853b8627f97.pdf
- 19.Дзьобань О. П., Настюк В. Я., Белєвцева В. В. Проблеми захисту національних інтересів України у сфері державної безпеки в умовах геополітичних трансформацій ХХІ століття : монографія. Харків : Право, 2013. 295 с.
- 20.Дубов Д. В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва : монографія. Київ : НІСД, 2014. 328 с. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/Dubov_mon-89e8e.pdf

21. Ейтутіс Г. Д., Попова Д. В. Дослідження складових економічної безпеки України для сталого розвитку держави. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 62. С. 29–36.
22. Економічна безпека України : монографія / В. Г. Федоренко, І. М. Грищенко, О. Ф. Новікова, та ін. ; за ред. В. Г. Федоренка, І. М. Грищенка, Т. Є. Воронкової. Київ : ТОВ «ДКС центр», 2017. 462 с.
23. Зеркалов Д. В., Арламов О. Ю. Соціальні проблеми сталого розвитку : монографія. Київ : Основа, 2013. 566 с. URL: http://www.zerkalov.kiev.ua/sites/default/files/cpcr_m.pdf
24. Інформаційна війна і національна безпека : монографія / П. П. Ткачук, Р. В. Гула, О. І. Сивак та ін. Львів : Друкарня АСВ, 2015. 265 с.
25. Інформаційна складова державної політики та управління : монографія / С. Г. Соловійов, О. Є. Бухтатий, Ю. В. Нестеряк та ін. ; за заг. ред. Н. В. Грицяк. Київ : К.І.С., 2015. 319 с.
26. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії : аналітична доповідь / Т. Ісакова, С. Гнатюк, Д. Дубов та ін. ; за заг. ред. А. Баровської. Київ : НІСД, 2016. 109 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/375693/mod_resource/content/1/inform_vukluku.pdf
27. Кавун С. В., Носов В. В., Манжай О. В. Інформаційна безпека : навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ, 2008. 352 с.
28. Калашник О. М. Екологічна безпека як складова державної політики. України: понятійно-термінологічний аспект. *Демократичне врядування*. 2018. № 21. URL: <http://dv.lvivacademy.com/about>
29. Кальницька М. А. Соціальна безпека: поняття та рівні дослідження. *Глобальна та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 566–571.
30. Ковалів М. В., Іваха В. О. Воєнна безпека як чинник стабільності суспільства. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія юридична : зб. наук. пр. Львів, 2015. Вип. 3. С. 124–132.
31. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України : аналітична доповідь / О. О. Резнікова, В. Ю. Цюкало, В. О. Паливода та ін. Київ : НІСД, 2015. 58 с.
32. Користін О. Є., Барановський О. І., Герасименко Л. В., Доля Л. М. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. О. М. Джужі. Київ : Алерта, 2010. 368 с.
33. Косілова О. І. Політична безпека в системі національної безпеки України. *Правова інформатика*. 2011. №1(29) С. 72–78.
34. Кравчук О. Особливості політичної безпеки України. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2011. Вип. 23. С. 85–89.
35. Кравчук О. Ю. Політична безпека України як наукова і практична проблема. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. № 6(3). С. 82–83.
36. Кремень В. Г., Бінько І. Ф., Головащенко С. І. Політична безпека України: концептуальні засади та система забезпечення : монографія. Київ : МАУП, 1998. 92 с.

- 37.Ліпкан В., Максименко Ю. Націобезпекознавство: проблеми формування категорійно;понятійного апарату. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 8. С. 7–11.
- 38.Лойко В. В. Технологічна безпека як складова економічної безпеки. *Ефективна економіка*. Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. 2015. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_5_7
- 39.Маліцький Б. А. Визначення загроз національній безпеці України, що походять від стану науково-технологічної сфери. *Наука та наукознавство*. 2013. Ч. 1. № 4. С. 31–44.
- 40.Мандзіновська Х. О. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Наукові записки*. 2016. № 2 (53). С. 159–166.
- 41.Мітряєва С. І. Європейська безпека і Україна : навч. посіб. Ужгород : Ліра, 2008. 222 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3708>
- 42.Омаров А. Е. Екологічна безпека як чинник національної безпеки держави. *Вісник національного університету цивільного захисту України*. 2016. Вип. 2(5). С.132–141.
- 43.Орел М. Г. Системний аналіз чинників, які зумовлюють завдання державного управління у сфері політичної безпеки. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 3. http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/42.pdf
- 44.Петренко В. М. Методика виховної роботи у військових підрозділах : підручник. Суми : Сумський держ. ун-т, 2016. 475 с. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/44670>
- 45.Правові основи воєнної безпеки України : монографія / Є. Л. Стрельцов, С. Т. Полторак, Ю. В. Аллеров, О. В. Кривенко, П. П. Богуцький ; відп. ред. Є. Л. Стрельцов. Львів : НАСВ, 2016. 188 с.
- 46.Приходько М. М. Екологічна безпека природних і антропогенно модифікованих геосистем : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2013. 330 с.
- 47.Приходько Х. В. Політична безпека України: конституційно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 1. С. 36–40.
- 48.Ревак І.О. Структура науково-технологічної безпеки України: теоретичні основи дослідження. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2010. Вип. 2. С. 3–13.
- 49.Ситник Г. П. Національна безпека України в контексті нових викликів і загроз : навч.-метод. матер. Київ : НАДУ, 2015. 56 с.
- 50.Скорук О. В. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика». 2016. Вип. 6. Ч. 3. С. 39–42.
- 51.Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки : монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова та ін. Київ ; Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 184 с.
- 52.Ткаленко Н. В. Структура науково-технічного потенціалу України. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 2 (56). С. 137–140.

- 53.Требін М. П. «Гібридна» війна як нова українська реальність. *Український соціум*. 2014. № 3. С. 113–127.
- 54.Шахов В., Мадіссон В. Національний інтерес і національна безпека в геостратегії України. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2013. № 2. С. 44–56.
- 55.Шляхи удосконалення системи державного управління забезпеченням національної безпеки України : навч. посіб. у 2 ч. / Г. П. Ситник, В. І. Абрамов, В. А. Мандрагеля та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситник. Київ : НАДУ, 2012. Ч. 2. 44 с. URL: <https://www.google.com/url>

Інформаційні ресурси

1. Президент України : офіційний сайт. URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Верховна Рада України : офіційний сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України : офіційний сайт. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Урядовий кур'єр : офіційний сайт. URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>
5. Міністерство оборони України : офіційний сайт. URL: <http://www.mil.gov.ua/>
6. Державна служба статистики України : офіційний сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua
7. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Національна парламентська бібліотека України : офіційний сайт. URL: <http://nplu.org>
9. Державна науково-технічна бібліотека України : офіційний сайт. URL: <http://www.gntb.gov.ua/ua/>

Навчально-методичне видання

Гедікова Наталя Пилипівна

**Методичні рекомендації до практичних занять
з навчальної дисципліни
«Національна безпека»**

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 052 «Політологія»